AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2016 / 48 • Eylül 2016

PAPA'NIN AZERBAYCAN ZİYARETİ: EVRENSEL KARDEŞLİK İÇİN BİR SINAMA

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Roma Katolik Kilisesinin ruhani lideri ve Vatikan Devlet Başkanı Papa Fransuva, 2 Ekim 2016 tarihinde Azerbaycana resmi bir ziyarette bulunacak. Bu, Papa Fransuvanın Kafkasya bölgesine ziyaretinin son durağı olacaktır. Bu ziyaret birçok nedenle önem arz etmektedir.

Öncelikle bu ziyaret Azerbaycan açısından önemlidir. Papa Fransuvanın birden fazla kimliği bulunmaktadır. Kendisi Katolik Hristiyanlığın başı olarak önemli bir dini lider olmanın yanı sıra aynı zamanda bir devlet başkanıdır. Papanın Azerbaycan ziyareti, böylesine önemli birinin, ihtilafa düşmüş önemli bir bölgedeki ülkeler arasında ayrımcılık yapmadığını gösterecektir. Azerbaycanı ziyaret etmekle, Güney Kafkasyadaki üç ülkeyi de ziyaret etmiş olacaktır. Bu, onun, dini yakınlığa bakmaksızın, buradaki devletlerle ilişkileri geliştirme taahhüdüne bağlılığını gösterecektir. Böylece, önemli bir yabancı dini liderin ve devlet başkanının ziyareti, uluslararası diplomatik camiada Azerbaycan için önemli bir kazanım olarak mütalaa edilebilir.

İkinci olarak, bu ziyaret genel itibariyle Müslümanlar için önem taşımaktadır. İhtilaf içindeki bir bölgede, büyük çoğunluğu Müslüman olan Azerbaycana yapılacak bu ziyaret, bölgede ve yine ezici çoğunluğu Müslüman olan Türkiye gibi bir başka ülkelerde de yakından izlenecektir.

Bu ziyaret sırasında Azerbaycanlıların ve diğerlerinin yakından takip edeceği ana meseleler bulunmaktadır. Papa Fransuva geçen Haziran ayında Ermenistana yaptığı ziyaret sırasında, tartışmalı iddiaları gündeme getirmişti. Ermenistanda yaptığı bir konuşmada, Birinci Dünya Savaşı sırasında gerçekleşen Ermeni isyanına tek taraflı yaklaşmış ve 1915 olaylarına Ermeni soykırımı olarak atıfta bulunmuştu. Bunu yapmakla, sadece tarihi gerçekleri çarpıtmakla kalmamış, aynı zamanda 1915 öncesi, 1915 sırasında ve 1915 sonrasında Ermeni devrimci komitelerinin ve çetelerinin Osmanlı Müslümanlarına yapmış oldukları mezalimleri dikkate almamıştır.

Öncelikle Azerbaycanlılar, Papa Fransuvanın ziyaretini, Hristiyanların elinde Müslümanların çektiği tarihi ıstıraba önem verilmemesinin bir alışkanlık haline dönüşüp dönüşmediği ve bunun kendileri için önem taşıyan konularda Papanın dikkatsizce yorum yapmasına sebebiyet verip vermediği açısından izleyecektir. Örneğin, Azerbaycanlılar, Karabağ Savaşı sırasında Ermeni gruplar tarafından yapılan Hocalı Katliamı hakkında Papanın ifadelerinin ne olacağını meraklı bekleyecektir. Ayrıca Papanın, Ermenistandaki Ermenilere, kendi

soydaşlarının Azerbaycanlılara karşı işlediği suçları kabullenmeleri için çağrıda bulunup bulunmayacağını da izleyecektir.

İkinci olarak, Azerbaycanlılar ve diğer Müslümanlar, Papa Fransuvanın Ermenistanın Azerbaycan topraklarına yönelik devam eden işgali hakkındaki yorumunun ne olacağına dikkat edecektir. Azerbaycanlılar, Papadan, Ermenistana, sadece Yukarı Karabağ bölgesinde devam eden işgale değil, Azerbaycanın bitişik yedi bölgesindeki işgale de son vermesi için çağrıda bulunmasını bekleyecektir. Papa Fransuva, Ermenistana ziyareti sırasında Ermenistanın Azerbaycan topraklarını işgalinden sadece laf arasında bahsetmişti. Azerbaycan, Papadan, Ermenistana bağlı silahlı güçlerin işgal ettiği evlerden ve topraklardan çekilmeleri için Ermenistana çağrıda bulunmasını talep etmiş olmasına rağmen, Papa bu talihsiz davranışta bulunmuştur.[1]

Papa Fransuva, sadece Yukarı Karabağın işgalinden laf arasında söz etmekle kalmamış, Azerbaycan vatanının bir kısmı işgal altındayken Azerbaycanlılara neden barış yapmaları gerektiğini söylemeyi Ermenistandaki Ermenilere garanti etmiştir. Ermenistan ziyaretinden dönüşünde Papa şu ifadelerde bulunmuştur:

> *Azerbaycanlılara, gördüğüm ve hissettiğim gerçekleri söyleyeceğim. Onları teşvik de edeceğim. Azerbaycan Cumhurbaşkanı ile bir araya geldim ve onunla konuştum. Küçük bir toprak parçası yüzünden ki, hepsi bu, barış yapmamanın, katı bir tutum olduğunu da söyleyeceğim ☀ Ancak bunu herkese, tüm Ermenilere ve Azerbaycanlılara söylüyorum. Belki barış yapmanın yöntemleri üzerinde mutabık değilsiniz, ancak bunun üzerinde çalışmalısınız.[2]*

Azerbaycanlılar, milyonlarca Azerinin evlerinden kovulmalarının ve çektikleri ıstırabın, nasıl basit bir dille küçük bir toprak parçası sorunu olarak ifade edilmiş olması hakkında bir açıklama bekleyecektir.

Üçüncüsü, Papa Fransuvanın Azerbaycan ziyareti Vatikanın dış politikası açısından da önemlidir. Tüm dünya Papanın, Vatikanın Azerbaycan gibi önemli bir bölgesel yükselen güçle ve canlı bir tarih ve kültüre sahip halkıyla ilişkileri geliştirmesine katkıda bulunup bulunmayacağını gözlemleyecektir.

Bu ziyaretin süresini uzatmak belki de, Papa Fransuvanın ve Vatikan dış politikasının (gelişmesininin devamı açısından) çıkarına olabilecektir. Papanın Azerbaycan ziyaretinin süresinin, Kafkasya bölgesine yaptığı veya planladığı ziyaretler arasında en kısa olması bir talihsizliktir. Papa Ermenistana ziyaret için üç gün ayırmışken, Azerbaycan ziyareti 12 saat bile sürmeyecektir.[3] Ayrıca bu ziyarette, sadece Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Şeyhülislam, Baş Müftü ve Kafkasya Dini Şura Başkanı Hacı Allahaşükür Hummat Paşazade gibi sadece kilit isimlerle görüşecek olması da talihsizliktir. Zira Azerbaycanın sade vatandaşlarıyla da görüşmesi düşünceli bir davranış olacaktır. Bu, yalnızca Müslüman Azerbaycanlılar için değil, dünyadaki diğer Müslümanlar için de, onun gerçekten Müslüman-Katolik ilişkilerini önemsediğine dair bir mesaj teşkil etmez mi?

Papalık Basın Bürosu, Azerbaycan ziyaretinin sloganını Biz, hepimiz kardeşiz olarak açıklamıştır. Basın Bürosu, bu sloganla, Matta İncilinde ve genel anlamda Roma Katolik Kilisesi öğretilerinde yer alan *bütün insanların, kardeşlik ve dostluk çağrısı içindeki tek bir ailenin parçası olduğuna*

dair ifadelerden ilham alındığını belirtmiştir.[4] Daha kapsamlı bir Azerbaycan ziyareti, Papanın, Müslüman veya Hristiyan ayrımı yapmaksızın, Roma Katolik Kilisesi değerlerine olan sıkı inancını gerçekten göstermez mi?

*Bu yorum yazısının aslı İngilizce olarak kaleme alınmıştır.

**Fotoğraf: https://www.hurriyetdailynews.com

[1] Marianna Grigoryan, Armenia: Pope Francis Stirs Hopes for Peace, Prosperity, *Euroasia.net*, http://www.eurasianet.org/node/79396

[2] Pope in Georgia and Azerbaijan for the second part of his visit to the Caucasus, *Asianews.it*, http://www.asianews.it/news-en/Pope-in-Georgia-and-Azerbaijan-for-the-second-part-of-his-visit-to-the-Caucasus-38010.html

[3] Popes trip to Georgia, Azerbaijan to feature politics and outreach, *Cruxnow.com*, https://cruxnow.com/vatican/2016/07/11/popes-trip-georgia-azerbaijan-feature-politics-outreach/ ; "Pope Francis: Official schedule for Armenia visit in June", *RadioVaticana.va*, http://en.radiovaticana.va/news/2016/06/18/pope_francis_official_schedule_for_armenia_visit_in_june/1229546

[4] The Pope to visit Azerbaijan under the motto "We are all brothers", *News.az*, http://news.az/articles/politics/112832

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "PAPA'NIN AZERBAYCAN ZİYARETİ: EVRENSEL KARDEŞLİK İÇİN BİR SINAMA." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2016 / 48. Eylül 17. Erişim Kasım 20, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/PAPA-NIN-AZERBAYCAN-ZIYARETI-EVRENSEL-KARDESLIK-ICIN-BIR-SINAMA

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır